

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΘΗΚΑΝ

Τα παραλείπόμενα του ιρλανδικού μοντέλου

Πρόσφατα, ο πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και σε άλλη φάση ο πρόεδρος του Συνασπισμού αναφέρονται στο «ιρλανδικό θαύμα» για να συναγάγουν στη συνέχεια κρίσεις περί αποτυχίας της ελληνικής πολιτικής, ειδικά θέματα ο πρώτος για την περίοδο πριν και μετά το 1990-93. Παλαιότερα γίνονταν και αναφορές σε χώρες - υποδείγματα της ΝΑ Ασίας, αλλά αυτές ξεχάστηκαν.

ΚΑΤ' ΑΡΧΑΣ θέματα, τέτοιες συγκρίσεις είναι προβληματικές. Και τούτο γιατί θεωρούν ως δεδομένο πως είναι το πλέον αυτονόητο πράγμα του κόσμου να συγκρίνονται οι επιδόσεις της Ελλάδας με τις πιο υψηλές επιδόσεις κάποιου άλλης χώρας, σε οποιαδήποτε φάση και με οποιοδήποτε συνθήκες.

Όμως δεν θα σταθώ σ' αυτό, ίσως γιατί στην πολιτική οι «υπερβάσεις» έχουν έναν «ελευθεριάζοντα» χαρακτήρα.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Ιρλανδία σε σύγκριση με την Ελλάδα και με κάθε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (και πολλές άλλες) πέτυχε εντυπωσιακούς ρυθμούς μεγέθυνσης του ΑΕΠ και μια μακροοικονομική σταθεροποίηση εξαιρετικά σημαντική.

Πίσω από την επιτυχία αυτή υπάρχουν όμως και οι πολιτικές που ακολούθησαν. Το ενδιαφέρον στοιχείο δεν είναι μόνο οι σημαντικές διαφορές με την Ελλάδα, αλλά κυρίως οι τεράστιες αντιφάσεις των πολιτικών αυτών με τις πολιτικές και τις θέσεις των κομμάτων που δλέπουσαν τη χώρα αυτή ως υπόδειγμα.

Θα αναφερθώ σε πέντε κρίσιμα σημεία:

Πρώτον, η εισοδηματική πολιτική. Η διαφορά στην εισοδηματική πολιτική στην περίοδο 1994-97 όχι μόνο ήταν τεράστια, αλλά και υποδηλώνει ότι στη μεν Ελλάδα υπήρξε κοινωνική σύγκλιση, ενώ στην Ιρλανδία το αντίθετο.

Συμπερασματικά, ο μέσος εργαζόμενος στην Ελλάδα μεταξύ 1994 και 1997 κέρδισε συνολικά 7,5% πραγματικό εισόδημα (πάνω από τον πληθωρισμό και την αύξηση της παραγωγικότητας), ενώ ο Ιρλανδός εργαζόμενος «έχασε» αντίστοιχα 18,2% στην ίδια περίοδο, παρ' όλο ότι η παραγωγικότητα και το ΑΕΠ στην Ελλάδα αυξήθηκαν αισθητά λιγότερο και παρ' όλες τις δημοσιονομικές δυσκολίες στην ίδια περίοδο.

Δεύτερον, ο μύθος της ελληνικής υπερφορολόγησης. Τα φορολογικά έσοδα προς το ΑΕΠ είναι στην Ιρλανδία πολύ υψηλότερα απ' ό,τι στην Ελλάδα. Στη χώρα μας οι φόροι που πληρώνει ο μέσος Έλληνας είναι μόλις το 72,5% της αντίστοιχης επιβάρυνσης του μέσου Ιρλανδού. Μεταξύ 1993 και 1997 και στις δύο χώρες υπήρξε μια άνοδος (στην Ελλάδα ελαφρώς υψηλότερη), που όμως δεν απαιτείται στην Ιρλανδία να έχει μια πιο ισχυρή δημόσια διοίκηση και υψηλότερο επίπεδο κοινωνικής αλληλεγγύης.

Τρίτον, ο μύθος για τις κρατικές δα-

πάνες. Ακουστήκε επίσης ότι στην Ιρλανδία η δημοσιονομική εξυγίανση έγινε με μείωση των δαπανών (ως ποσοστό του ΑΕΠ), ενώ αντίθετα στην Ελλάδα με αύξηση των φόρων. Λανθαστήθηκε και το σλόγκαν «ο πρωθυπουργός των φόρων».

Και πάλι, ως συνήθως, η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική από τον πολιτικό λόγο. Στον πίνακα 3 φαίνεται ότι οι δαπάνες επιτέλεσης των κρατικών λειτουργιών (χωρίς τους τόκους για εξυπηρέτηση του χρέους) μειώθηκαν ως ποσοστό του ΑΕΠ και στις δύο χώρες. Στην Ελλάδα μεταξύ 1993-1997 η μείωση ήταν ακόμα μεγαλύτερη απ' ό,τι στην Ιρλανδία (3,7 ποσοστιαίες μονάδες έναντι 2,8). Μάλιστα, αν δούμε τι έγινε και μεταξύ 1990-1993, επί Νέας Δημοκρατίας, η αντίστοιχη μείωση ήταν η μισή περίπου (2 ποσοστιαίες μονάδες) από ό,τι στην περίοδο 1994-98.

Η Ελλάδα γενικότερα παρουσιάζει μια σημαντική μείωση μεταξύ 1990 και 1997, ενώ για την Ιρλανδία αυτό ισχύει μόνο μεταξύ 1993-1997.

Η δημοσιονομική εξυγίανση στην Ελλάδα το 1993-1997 τελικά επιτεύχθηκε μέσα από μια ισόρροπη κίνηση, τόσο στο σκέλος των δαπανών όσο και των εσόδων, και όχι μέσα από κάποια δογματική προσέγγιση, και αυτό ήταν που εξασφάλισε την επιτυχία της πολιτικής.

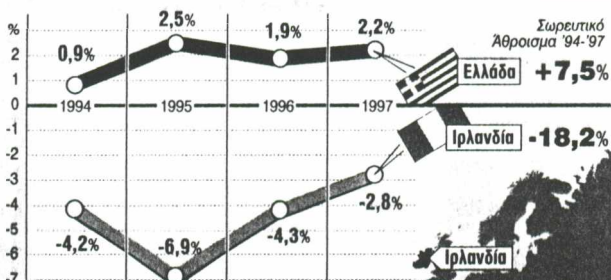
Τέτατον, η ανεργία. Η ανεργία στην Ιρλανδία κυμάνθηκε το 1990-1997 στο 13,4% ενώ στην Ελλάδα στο 9,2%. Βεβαίως, στην πρώτη μειώνεται, ενώ στην Ελλάδα αυξήθηκε μεταξύ 1990-93 (από 7% στο 9,7%) για να σταθεροποιηθεί το 1996-1997 στο 10,3%. Η διάγκωση της ανεργίας είναι αναπόφευκτο αποτέλεσμα δίαιων πολιτικών φιλελεύθερης έμπνευσης. Θα ήταν άλλωστε η «ομοτελειακή συνέπεια» της πολιτικής της Ν.Δ. για δραστηκή συρρίκνωση του δημόσιου τομέα και για αναγωγή της ανταγωνιστικότητας σε υπέρτατο κριτήριο άσκησης της πολιτικής. Είναι προφανές ότι κάθε κυβέρνηση θα μπορούσε να δείξει σημαντικές επιτυχίες σε ορισμένους δείκτες αυξάνοντας κατακόρυφα τους ανεργούς. Επειδή όμως μια τέτοια πολιτική έχει ένα τεράστιο ανθρώπινο κόστος, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έκανε επιλογές που συνδύασαν αναδιάρθρωση με ανάπτυξη, αισθητή αύξηση της απασχόλησης και οριακή αύξηση της ανεργίας.

Πέμπτον, οι επενδύσεις. Ο ρυθμός αύξησης των επενδύσεων το 1990-96 δείχνει ότι οι δύο χώρες δεν παρουσιάζουν σοβαρές διαφορές (3,9% μέσος όρος Ιρλανδίας και 3,4% για Ελλάδα). Αυτό σημαίνει ότι αφενός μεν στην Ελλάδα έγινε μια αντίστοιχη επενδυτική προσπάθεια, αλλά αφετέρου ότι οι Ιρλανδοί ε-

Διαφορά στην αύξηση της αμοιβής κατά απασχολούμενο

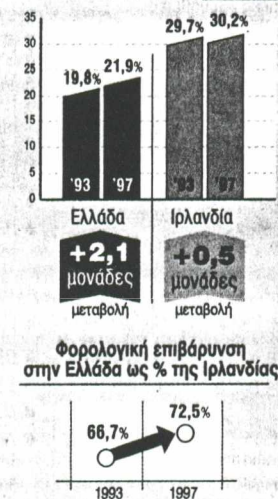
σε σχέση με την αύξηση της παραγωγικότητας και του πληθωρισμού

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Φόροι/ΑΕΠ (%)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

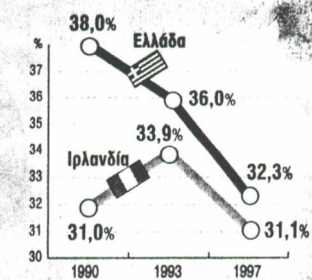

Φορολογική επιβάρυνση στην Ελλάδα ως % της Ιρλανδίας

Κρατικές δαπάνες (χωρίς τόκους) προς ΑΕΠ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Πηγή: Έκθεση για τη Σύγκλιση, Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα, Μάρτιος 1998

πενδυτές επιτυγχάνουν υψηλότερη παραγωγικότητα απ' ό,τι οι Έλληνες ομολογοί τους.

Συμπέρασμα: Τα δικά σου - δικά μου και τα δικά μου - δικά μου. Τα πολιτικά συμπεράσματα είναι πολλαπλά. Κατ' αρχάς, χωρίς αμφιβολία, η Ιρλανδία πέτυχε σημαντικές επιδόσεις στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, από τις οποίες μπορούν να αντληθούν χρήσιμα διδάγματα.

Υπάρχουν όμως δύο μεγάλα «αλλά»:

α) πως όταν μια χώρα λαμβάνεται ως υπόδειγμα αναφοράς, δεν μπορεί να αποσιωπάται ότι οι επιδόσεις της επιτεύχθηκαν με μια ιδιαίτερα οδυνηρή πολιτική εις βάρος του παράγοντα εργασία, κάτι που κάνει τεράστια διαφορά με την πολιτική που ακολούθηθηκε στην Ελλάδα μετά το 1993.

β) μια σειρά από αναφορές των κομμάτων της αντιπολίτευσης ανήκουν στον φαντασμακόχο, ιδίως ο ρόλος των φόρων και των δαπανών στη διαδικασία δημοσιονομικής προσαρμογής. Ουσιαστικά, η αντιπολίτευση ισχυρίζεται κάτι που είναι ανύπαρξτο.

Οι πολιτικοί χώροι συνεπώς, που επικαλούνται το παράδειγμα της Ιρλανδίας, δεν μπορούν να κρύβονται πίσω από μισές αλήθειες. Πρέπει να ανοίξουν τα χαρτιά τους σε ένα από τα δύο «ταμπλό». Είτε εισηγούνται μια σκληρή πολιτική σταθεροποίησης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για μισθούς και ανεργία, τότε όμως ταυτόχρονα πρέπει να πάνθουν να επικρίνουν την κυβέρνηση γιατί δεν πετυχαίνει τα αποτελέσματα που συνδέονται με το ιρλανδικό υπόδειγμα. Τα δύο δεν είναι συγκρίσιμα, για τον απλούστατο λόγο ότι συνδέονται με διαφορετικό σύστημα αξιών οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Τελικά, το ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι αν οι δυνάμεις της αντιπολίτευσης έχουν το θάρρος να δηλώσουν ανοικτά και όχι με μισόλογα τι ακριβώς προτείνουν, και αν γνωρίζουν τι προτείνουν.

Ο Τ. Γιαννίτσης είναι οικονομικός σύμβουλος του Πρωθυπουργού.

Του Τάσου Γιαννίτση